

Організація планування заходів ЦО та ЦЗ у НС.

Курси підвищення кваліфікації викладачів дисципліни ЦО
Кафедра БЖД та ЦЗ НУК адмірала Макарова

Доклад підготував викладач Мармазинський О.А.

Миколаїв 2010

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Навчальні питання

1. Планування заходів реагування на НС.
2. Структура і зміст планів ЦО та ЦЗ на ОЕ.

Рекомендована література:

1. Закон України “Про цивільну оборону України” № 2974-ХІІ від 3 лютого 1993 року (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 24 березня 1999 року № 555-ХІV, від 29 травня 2001 року № 2470-ІІІ, від 3 лютого 2004 року № 1419-ІV).
2. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» № 1809-ІІІ від 8 червня 2000 року (із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 3 лютого 2004 року № 1419-ІV).
3. Закон України “Про правові засади цивільного захисту” № 1859-ІV від 20 червня 2004 р. (із змінами, внесеними згідно із Законами № 2505-ІV (2505-15) від 25.03.2005, № 328-V (328-16) від 03.11.2006, № 1014-V (1014-16) від 11.05.2007).
4. Михайлюк В.О. Цивільний захист.— Навч. посібник.— Миколаїв: НУК, 2005.— ч. 1 — “Соціальна, техногенна і природна безпека”; ч.2 — „Надзвичайні ситуації”; ч. 3 — „Цивільна оборона”.
5. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільний захист. – Навчальний посібник. – Київ, 2008.
6. Шоботов В.М. Цивільна оборона: Навчальний посібник. — Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. — 438 с.
7. Гражданская оборона: Учебник для вузов/ В.Г. Атаманюк, Л. Г. Ширшев, Н.И. Акимов. Под ред Д.И. Михайлика. – М.: Высш. шк., 1986. – 207 с.

1. Планування заходів реагування на НС.

Правова основа цивільного захисту

- Конституція України (254к/96-ВР);
- Закони України:
 - “Про правові засади цивільного захисту” (№ 1859-IV),
 - "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру" (1809-14),
 - "Про Цивільну оборону України" (2974-12),
 - "Про правовий режим надзвичайного стану" (1550-14),
 - "Про правовий режим воєнного стану" (1647-14),
 - "Про аварійно-рятувальні служби" (1281-14),
 - "Про пожежну безпеку" (3745-12),
 - "Про об'єкти підвищеної небезпеки" (2245-14),
 - "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" (39/95-ВР),
 - "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" (4004-12),
 - "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" (791а-12),
 - міжнародні договори України.

Підприємства, установи та організації незалежно від форм власності і господарювання у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру:

планують і здійснюють необхідні заходи для захисту своїх працівників, об'єктів господарювання та довкілля від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

розробляють плани локалізації і ліквідації аварій (катастроф) з подальшим погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, до компетенції якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

підтримують у готовності до застосування сили і засоби із запобігання виникненню та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

створюють та підтримують матеріальні резерви для попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

забезпечують своєчасне оповіщення своїх працівників про загрозу виникнення або про виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру.

Для забезпечення готовності функціональних і територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та ЦО до оперативного реагування на НС органами управління підсистем усіх рівнів розробляються плани реагування на НС, найбільш імовірні для певної території, галузі, об'єкта, виходячи з прогнозованих даних та експертних оцінок.

Основними завданнями окремих планів реагування на НС є:

- визначення можливих джерел НС та їх впливу на довкілля;
- уточнення зон можливих руйнувань населених пунктів та особливо важливих ОЕ, шляхів сполучення і комунікаційних мереж;
- можливого катастрофічного затоплення, осередків пожеж, радіоактивного, хімічного або іншого зараження;
- надзвичайних екологічних ситуацій;
- визначення можливих втрат населення, сил та засобів ЄДС ЦЗ та ЦО;
- встановлення кількісних та якісних показників виведення з ладу транспортних засобів, промислових, громадських і житлових будинків та споруд, КЕМ, засобів зв'язку, магістральних газо-, нафто- або інших трубопроводів, залізничних вузлів, портів, мостів, продуктопроводів;
- уточнення розмірів можливих збитків;
- визначення характеру та обсягів АРІНР та відбудовних робіт, проведення розрахунків сил і засобів ЄДС та ЦО, необхідних для їх виконання;
- визначення порядку управління та організації взаємодії, всебічного забезпечення дій підпорядкованих сил ЄДС та ЦО у зоні НС.

**Рішення начальника ЦО і
завчасно розроблені плани є
основою управління ОЕ у НС.**

На ОЕ повинні бути розроблені два плани:

"План дій з
попередження та
ліквідації НС"

• на мирний
час

"План цивільної
оборони"

• на воєнний
час

На основі прогнозування і аналізу обстановки, яка може скластися на території об'єкта при виникненні НС, визначаються способи захисту і комплекс заходів, які необхідно спланувати для надійного захисту персоналу і території об'єкта.

- При цьому в обов'язковому порядку враховуються:
- наявність потенційно небезпечних ділянок, можливі варіанти розвитку аварійних ситуацій;
 - ПНО на території району (регіону), аварії на яких можуть вплинути на об'єкт;
 - можливі стихійні лиха в районі розташування об'єкта;
 - сили і засоби об'єкта, можливі варіанти їх посилення для проведення заходів захисту персоналу і ліквідації НС;
 - орієнтовний обсяг, порядок і терміни виконання заходів попередження та зменшення наслідків НС, захисту персоналу і проведенню АРiНР;
 - інші вихідні дані, необхідні для планування, обумовлені місцевими умовами і специфікою діяльності об'єкта.

2. Структура і зміст планів ЦО та ЦЗ на ОЕ.

План дій об'єкта з попередження та ліквідації НС (для МЧ):

План дій органів керування, сил і структурних підрозділів у режимах повсякденної діяльності, підвищеної готовності, надзвичайної ситуації, надзвичайного стану (*“План дій”*).

План реагування на імовірну для даної зони НС (*“План реагування”*).

“План дій”

1 розділ. Аналіз природного (топографічного), техногенного та екологічного стану місцевості, де розташований об'єкт, наявності ПНО і можливого характеру пов'язаних з ними НС.

2 розділ. Кількісний і якісний аналіз складу об'єкта, оцінка сприятливих і несприятливих факторів, що будуть полегшувати чи затрудняти організацію і ведення ЦЗ об'єкта і що необхідно зробити для усунення чи зменшення впливу негативних факторів.

3 розділ. Рішення керівника на організацію і ведення ЦЗ об'єкта за режимами дій у періоди попередження і реагування на можливі НС: реагування на можливі НС, зв'язані з ПНО, організація оповіщення, радіаційного, хімічного, медичного захисту, розосередження та евакуації .

4 розділ. Всі види забезпечення заходів захисту: МТЗ, протирадіаційне, протихімічне, медичне, протипожежне, транспортне та фінансове забезпечення.

5 розділ. Організація управління, зв'язку, оповіщення і взаємодії.

“План дій”

Додатки:

- ✓ схема керування, зв'язку, оповіщення і взаємодії;
- ✓ план-календар дій об'єкта в режимах повсякденної діяльності, підвищеної готовності, НС (надзвичайного стану);
- ✓ карта (схема) регіону з позначеними на ній: місцем розміщення об'єкта; місцями можливої техногенної, природної чи екологічної небезпеки; графічними елементами плану евакуації (розосередження) і необхідними розрахунками;
- ✓ план евакуації об'єкта в заплановані райони евакуації (план розосередження);
- ✓ особисті плани дій керівного складу ОЕ і командирів (начальників) НФ ЦЗ (папки з робочими документами – 1-ий екземпляр; 2-ий екземпляр особистого плану (робочих документів) дій знаходиться на робочому місці посадової особи;
- ✓ необхідні довідкові документи керування і взаємодії

„План реагування на імовірну для даної зони НС”

1 розділ. Стисла характеристика об'єкта. Особливості, що впливають на організацію і ведення ЦО:

- територія розташування об'єкта, його виробничі складові;
- мережі енерго-, тепло-, водопостачання, транспорту, зв'язку, шляхи під'їзду і т.п.;
- забезпеченість ЗІЗ і ЗКЗ;
- організація формувань і служб ЦО;
- фактори, що негативно впливають на організацію і проведення заходів захисту ОЕ.

„План реагування на імовірну для даної зони НС”

2 розділ. Стислі висновки з оцінки можливої обстановки, що може скластися під час загрози і виникнення НС:

- аналіз особливостей функціонування об'єкта і подій техногенного і природного походження, характерних для даного регіону;
- події, що можуть мати місце на території об'єкта;
- події, що можуть мати місце за територією об'єкта;
- прогноз можливої обстановки у випадку катастроф і аварій з викидом РР і НХР (ХЗ, РЗ, аварії на зовнішніх КЕМ, пожежі і вибухи з подальшим горінням).

„План реагування на імовірну для даної зони НС”

3 розділ. Порядок виконання заходів і дій при загрозі і виникненні НС.

При загрозі виникнення НС:

- збір керівного складу і організація чергування відповідальних осіб;
- уточнення порядку оповіщення і інформування працівників ОЕ;
- уточнення порядку дій працівників у випадку виникнення НС;
- організація отримання від підлеглих структур, взаємодіючих установ, організацій, підприємств і місцевого штабу з питань НС і ЦЗ населення інформації про обстановку і характер можливої НС;
- уточнення розрахунків по видах захисту працівників ОЕ;
- приведення в готовність евакуаційних органів, служб і формувань ЦО об'єкта;
- проведення організаційних, технічних, інженерних і ін. заходів для підвищення стійкості роботи об'єкта і зменшення збитків у випадку виникнення НС;

„План реагування на імовірну для даної зони НС”

3 розділ. Порядок виконання заходів і дій при загрозі і виникненні НС.

При виникненні НС:

- оповіщення, збір керівного складу і перехід на цілодобовий режим роботи;
- оповіщення працівників;
- проведення заходів негайного захисту працівників ОЕ;
- залучення служб і формувань ЦО об'єкта до проведення АРІНР;
- постійне інформування місцевих ОВВ про обстановку, прийнятих рішеннях і хід виконання робіт.

„План реагування на імовірну для даної зони НС”

4 розділ. Сили, що залучаються для проведення робіт при загрозі і виникненні НС.

Планується залучення як власних сил, так і сил місцевого підпорядкування:

- які служби і формування ЦО, створені на об'єкті, залучаються; терміни готовності формувань до дій; склад формувань, їх оснащення засобами захисту, приладами, засобами для виконання АРiНР;
- які сили місцевого підпорядкування залучаються для порятунку потерпілих, надання їм 1МД, гасіння пожеж, виконання робіт з дегазації, дезактивації, санітарної обробки і т.п.

„План реагування на імовірну для даної зони НС”

5 розділ. Організація забезпечення заходів і дій сил, що залучаються до ліквідації наслідків НС:

- протирадіаційне;
- протихімічне;
- медичне;
- транспортне;
- протипожежне;
- матеріально-технічне.

„План реагування на імовірну для даної зони НС”

6 розділ. Організація управління і взаємодії.

При одержанні повідомлення **про загрозу виникнення НС:**

- приводиться до готовності система управління;
- оповіщається і збирається робоча група і о/с КТЕБ і НС об'єкта (далі комісія), о/с евакуаційної комісії;
- перевіряється зв'язок управління і взаємодії;
- організується цілодобове чергування відповідальних осіб з числа к/с об'єкта;
- уточнюються порядок керування і взаємодії при виникненні НС, порядок захисту працівників ОЕ;
- уточнюються наявність, ступінь готовності і оснащення служб НФ ЦО об'єкта;
- уточнюються обсяги і порядок забезпечення заходів сил ЦО об'єкта;
- уточнюються порядок приведення в готовність евакоорганів і проведення евакуації працівників ОЕ.

„План реагування на імовірну для даної зони НС”

6 розділ. Організація управління і взаємодії.

При одержанні повідомлення про виникнення НС відповідно до плану дій:

- оповіщаються і збираються працівники ОЕ;
- проводяться заходи для їх захисту;
- організується проведення АРiНР;
- вводиться цілодобове чергування осіб з числа к/с об'єкта;
- встановлюється взаємодія з відповідними органами місцевої ДА, надається інформація місцевим органам з питань НС і ЦЗ населення, а також вищому органу управління про характер НС, прийнятих рішеннях, ході виконання робіт.

„План реагування на імовірну для даної зони НС”

7 розділ. Організація зв'язку управління, оповіщення і взаємодії.

Зв'язок управління, оповіщення і взаємодії організується з використанням:

- радіомереж,
- телефонного зв'язку міської і міжміської АТС,
- системи гучномовного зв'язку,
- включенням електросирен на об'єкті,
- передачею відповідних сигналів, повідомлень по системі радіомовлення, телебачення на місцевому і регіональному рівнях.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

"План ЦО" – це перелік розроблених завчасно основних заходів для захисту робітників та службовців, підвищення стійкості роботи ОЕ при впливі ЗМУ та інших сучасних засобів ураження, а також диверсійних чи терористичних дій.

"План ЦО" визначає характер і порядок дій сил, зміст і обсяг робіт, терміни виконання і виконавців, послідовність проведення заходів при загрозі нападу противника і при ліквідації наслідків нападу з урахуванням фізико-географічних особливостей, економічних і інших можливостей кожного об'єкта.

"План ЦО" складається з рішення начальника ЦО об'єкта на організацію і ведення АРІНР, яке оформлюється у вигляді **наказу** та **додатків** до нього.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Вихідні дані для розробки плану ЦО ОЕ:

- задачі, поставлені відповідним начальником ЦО (України, області, району, об'єкту);
- вказівки МНС України;
- вказівки міністерства, відомства, у веденні якого знаходиться ОЕ;
- характеристика ОЕ (економічне і оборонне значення, площа території, щільність і характер забудови, кількість і стан сил та засобів ЦО);
- очікувана обстановка у воєнний час;
- наявність ШЗ для робітників та службовців;
- кількість сховищ та укриттів і їхня місткість;
- можливість будівництва ШЗС та виготовлення ШЗ;
- керівні документи та посібники з ЦО.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Основні вимоги до плану ЦО:

- повнота та стислість викладання,
- ретельний облік часу, потрібного для виконання заходів ЦО,
- їх економічна доцільність, реальність та узгодженість з планами ЦО області, міста, району.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Порядок розробки плану визначається рішенням начальника ЦО об'єкта. У рішенні вказуються основні принципи і способи захисту, вихідні дані для розробки плану, а також терміни і відповідальні виконавці.

До розробки плану залучаються штаб ЦО (структурні підрозділи ОЕ) на чолі з начальником і його заступником, начальники служб, командири формувань ЦО, а також інженерно-технічний склад у частині, що їх стосується.

Розробка плану здійснюється в три етапи:

- *перший* – складання списків виконавців і їх затвердження; збір, узагальнення і оцінка вихідних даних, необхідних для розробки плану;
- *другий* – практична розробка і оформлення документів плану;
- *третій* – узгодження розділів плану між собою та з вищестоящим штабом ЦО, доробка, затвердження плану і доведення його до виконавців.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Обґрунтування запланованих заходів здійснюється на основі оцінки обстановки, яка може скластися на ОЕ у ВЧ. Насамперед визначаються імовірний характер руйнувань та завалів, можливі втрати людей і техніки, потреба в силах та засобах ЦО, необхідних для ліквідації наслідків нападу противника та їх наявність і підготовленість.

Перевірка реальності плану та його корекція здійснюється, як правило, на **практичних тренуваннях і об'єктових навчаннях ЦО**. Це дає змогу в МЧ проаналізувати різні види рішення, вивчити можливості захисту виробничого персоналу, вибрати найбільш ефективні дії для даного ОЕ у відповідній ситуації.

План ЦО об'єкта складається в 2-х варіантах:

- при **планомірному** виконанні заходів ЦО;
- при **раптовому нападі** противника.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Рішення на організацію і ведення ЦО на об'єкті оформляється у вигляді **наказу** де вказується:

- організація ЦО на об'єкті;
- способи захисту робітників та службовців;
- організація управління, оповіщення та зв'язку;
- порядок переведення об'єкта на особливий режим роботи з ЦО;
- завдання службам і формуванням по періодах ведення ЦО;
- організація АРiНР;
- організація розвідки, матеріального, технічного і всіх інших видів забезпечення.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Організація ЦО на об'єкті:

- склад органа керування,
- бойового розрахунку командного пункту, служб ЦО і на якому підґрунті вони створюються,
- які формування ЦО організуються і де знаходяться їхні штаби.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

**Способи захисту робітників та службовців,
якими передбачається захист:**

- працюючої зміни на об'єкті при раптовому нападі противника;
- відпочиваючої зміни в районах евакуації;
- формувань ЦО на маршрутах висування їх в осередки ураження і під час проведення АРiНР.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Організація управління, оповіщення та зв'язку, що визначає:

- місця розташування КП;
- розрахунок сил та засобів, умови радіо- і провідного зв'язку і оповіщення;
- способи оповіщення і сигнали ЦО;
- організацію системи спостереження на об'єкті, у районі евакуації і на маршруті руху формувань ЦО;
- засоби зв'язку на ПУ, пунктах спостереження, на пунктах збору з командирами формувань і з вищестоящим штабом.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Порядок переведення об'єкта на особливий режим роботи з ЦО:

- визначає умови зміни виробничого процесу в цехах, припинення роботи цехів і агрегатів та порядок їхньої безаварійної зупинки;
- укриття робітників та службовців працюючої зміни в ЗС.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Завдання службам і формуванням по періодах ведення ЦО:

- порядок і місця захисту формувань, робітників та службовців об'єкту від вражаючих факторів ЗМУ,
- забезпечення боєздатності сил ЦО об'єкту.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Організація АРiНР:

- розрахунок сил та засобів для ведення АРiНР,
- мета, порядок дій,
- заходи безпеки,
- допустимі дози опромінення о/с формувань.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Організація розвідки, матеріального, технічного і всіх інших видів забезпечення:

- сили і засоби розвідки на маршрутах руху формувань, термін ведення розвідки та її мета;
- транспортні засоби для пересування формувань;
- засоби радіаційної і хімічної розвідки, дозиметричного контролю і порядок їх використання;
- інструменти і техніка для формувань ЦО, забезпечення о/с ЗІЗ.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Додатки до рішення начальника ЦО об'єкта:

- ❖ план евакуації виробничого персоналу;
- ❖ розрахунок укриття робітників та службовців (забезпечення ЗКЗ);
- ❖ план переведення ОЕ на особливий режим роботи з ЦО;
- ❖ розрахунок забезпечення формувань, робітників та службовців ЗІЗ;
- ❖ схема організації управління, оповіщення та зв'язку;
- ❖ календарний план основних заходів ЦО;
- ❖ план проведення АРiНР;
- ❖ план захисту продовольства і джерел водопостачання від РР, БОР, НХР та БЗ.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

План здійснення евакуації виробничого персоналу об'єкта і членів його родин

- наводиться кількість робітників та службовців і членів їх родин,
- місця і порядок їх розташування,
- збірний і прийомний евакопункти,
- заходи забезпечення транспортом,
- місця посадки на нього і маршрути руху,
- порядок зміни та перевезення робітників і службовців у район евакуації, до місця роботи і назад.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Розрахунок укриття робітників та службовців об'єкта включає:

- порядок використання сховищ і ПРУ для захисту працюючої зміни на об'єкті;
- відпочиваючої зміни в районі евакуації;
- формувань ЦО в районі ведення АРiНР;
- заходи прискореного будівництва ШЗС та ПРУ на об'єкті і в районі евакуації при загрозі нападу противника.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

План переведення роботи ОЕ на режим роботи у ВЧ містить:

- порядок зміни виробничого процесу;
- вказуються цехи і агрегати, які припиняють або продовжують роботу, порядок їх безаварійної зупинки;
- порядок укриття чергових фахівців;
- порядок дій за сигналами ЦО.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Розрахунок забезпечення формувань робітників та службовців об'єкта ЗІЗ, включає:

- визначення наявної і потрібної кількості протигазів, респіраторів, медичних засобів захисту, ІПП;
- місця їх видання;
- заходи для виготовлення найпростіших засобів захисту при їх відсутності.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

**Схема організації управління оповіщенням і зв'язку на
ОЕ містить:**

- організацію радіо- і провідного зв'язку з відомством, у веденні якого знаходиться об'єкт, вищестоящим штабом ЦО, командирами формувань, начальниками цехів і відділів;
- порядок оповіщення і збору керівного і командного складу;
- засоби і способи подання сигналів ЦО;
- терміни і порядок розгортання КП;
- пунктів спостереження.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

Календарний план основних заходів ЦО об'єкта визначає:

- виконання основних заходів ЦО при переведенні з МЧ на ВЧ, при "Підвищеній готовності", "Військовій загрози" і "Повній готовності" ЦО;
- заходи, що здійснюються при планомірному приведенні ЦО у повну готовність, обсяг виконуваних робіт, тривалість у годинах та виконавці.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

У плані проведення АРiНР на об'єкті вказуються:

- порядок організації і ведення розвідки;
- пункти збору формувань;
- рішення на організацію та виконання АРiНР в осередках ядерного, хімічного та біологічного ураження.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

План захисту продовольства, джерел водопостачання від РР, ОР, БЗ:

розробляється на об'єктах, що пов'язани з виробництвом, збереженням, переробкою та транспортуванням продовольчих товарів.

Структура і зміст "Плану ЦО" об'єкта (для ВЧ).

В залежності від місцевих умов до плану за рішенням начальника ЦО можуть бути включені інші документи.

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

